

Uredništvo - uprava, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004. Uredništvo naročnina 18 ltr., za izdajstvo 31.50 ltr. - Ček rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.394 za inserate. - Izključno zastopstvo za oglaševanje in izdajstvo: UPI S. A. Milano. Repoklicov ne vračamo.

SLOVENE

FEBRUAR 1944
12
SOBOTA

Erneut zahlreiche Sowjetangriffe abgewiesen

Säuberung des Raumes von Aprilia wird fortgesetzt - Hohe Feindverluste bei Nettuno - Der Feind abermals aus Cassino geworfen - 51 Feindflugzeuge bei Tagesangriff auf Mitteldeutschland abgeschossen

Aus dem Führerhauptquartier, 11. Februar. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Die Truppen der Ostfront wiesen erneut zahlreiche starke Angriffe der Sowjets im Raum westlich Nikopol und südlich Kriwoj Rog, westlich Tscherkassy, östlich Schaschkoff, südlich der Beresina, bei Witebsk und im Raum zwischen Luga und Peipussee in harten Kämpfen, die in mehreren Abschnitten noch andauern, ab. Örtliche Einbrüche wurden im Gegenstoß beseitigt. Bei erfolgreichen Gegenangriffen wurden feindliche Kampftruppen zerschlagen und der Gegner an verschiedenen Stellen zurückgeworfen.

Südlich Pogrebischtsche wurde eine hinter der Front eingekesselte bolschewistische Kampfgruppe vernichtet. Der Feind verlor 1200 Gefangene und 700 Tote sowie zahlreiche Waffen u. sonstiges Kriegsgut.

Im Gebiet südlich der Pripjatsümpfe zerschlugen Truppen einer Panzerdivision in überraschendem Vorstoß einen starken sowjetischen Kavallerieverband.

Im mittleren Frontabschnitt haben sich die unter dem Befehl des Generals der Infanterie Jordan kämpfende niedersächsische 131. Infanteriedivision unter Generalmajor Weber und die ostpreussische 206. Infanteriedivision unter Generalleutnant Hitter besonders ausgezeichnet.

Im Landekopf von Nettuno wurde die Säuberung des Raumes von Aprilia fortgesetzt und auch der Bahnhof Aprilia genommen. Feindliche Angriffe gegen die neuen Linien brachen im zusammengefassten Feuer aller Waffen zusammen. Seit Beginn der Landung verloren die Amerikaner und Briten im Gebiet von Nettuno über 4000 Gefangene und 89 Panzer.

Doslej nad 4000 ujetnikov pri Nettunu

Berlin, 10. febr. DNB. Skupno število doslej na pontinskem izkrcavišču zajetih Angloamerikancev se je zvišalo na nad 4000. To se je doseglo v zadnjih 38 urah predvsem s tem, da so nemške udarne čete pri Apriliji s krajevnimi nastopi odrezale nadaljnje angleške postojanke in čete. Pri tem je bilo do današnjih dopoldanskih ur zajetih 1603 invazijskih vojakov. Večina teh je v glavnem iz 1. in 56. angleške pehotne divizije. S tem so te angleške elite čete doživele v bojih v in pri Apriliji, v katerih je bil še pred kratkim popolnoma razbit ali zajet nek gardni polk 1. angleške pehotne divizije, naravnost strahovit poraz. Kako velike pa so celotne izgube obeh zgoraj imenovanih divizij, je težko dognati. Nemški oddelki so neposredno pri in južno od Aprilije postavili trdne obrambne jezove in s tem prisilili Angloamerikance na veliko uporabljanje in trošenje sil. Njih neenotni in v vsej naglici izvedeni napadi v severni smeri so se izjalovili z izgubo 17 težkih oklepnikov, 5 oklepnih izvidniških voz in 4 težkih protiolepnih topov, vendar pa jim ni uspelo razbremeniti pri Apriliji odrezanih angleških čet. Pri teh uspešnih obrambnih bojih dovedeni ujetniki so bili med drugim iz ameriških »Rangers« oddelkov in 45. am. pehotne divizije.

9000 mrtvih in 10.000 ranjenih v januarju so uspehi velikega trebljenja tolpa na Balkanu

Berlin, 10. febr. Po poročilih na zahodnem Balkanu delujejo armade so imele komunistične tolpe v zadnjih dnevih težke izgube. Na področju te armade so izgubili tolovaji v mesecu januarju naštetih 8105 in še okoli 1000 domnevnih mrtvih. Število ranjenih se suče okoli 10.000. Razen velikega števila prebežnikov je bilo dovedenih tudi 2600 ujetnikov. Zaplenjenih je bilo 2044 pušk, 6 topov, 4 protiletalski in 4 protiolepnih topovi, 177 strojne, 42 avtomatskih in navadnih revolverjev, 19 protiolepnih pušk, 32 metalcev, 30 angleških min, 24 tovarnih avtomobilov, 9 radioodajnih aparatov, 1 velika radioodajna postaja, 2 motorni jadralci, 1 motorni čoln in 4 jadrnice. Poleg tega so bile zaplenjene velike količine streliva, naprav in živil.

Berlin, 10. febr. Že dva meseca ojačeni boj nemških čet prizadeva komunističnim tolpom na zahodnem Balkanu stalno težke izgube. Tako so imeli v zadnjih šestih dneh samo na področju ene oklepne armade 2300 mrtvih, nad 600 ranjenih in 561 ujetih. Število od komunistov prisilno mobiliziranih oseb, ki so prebežale k nemškim in zavezniškim četam, dnevno narašča. Na istem področju so nemške čete zaplenile več topov, 50 strojne, 10 metalcev min, 5 protiolepnih pušk in več sto avtomatskih revolverjev in pušk. Istočasno so bila uničena obsežna skladišča orožja, streliva in živil.

Berlin, 10. febr. V Slavoniji te dni dobro napredujejo boji proti tolpom. Letalstvo je napadlo večjo tolovajsko kolono e strelnim orožjem in uničilo del vozil.

Pri sedanjem trebljenju so imeli tolovajci na enem mestu 60 mrtvih in 50 ujetih. Večje število prebežnikov se je prostovoljno pridružilo policijskim četam.

Turčija je še vedno mirna

Ankara, 11. febr. Med mnogimi datumi, ki so jih napovedovali po konferenci v Kairu kot dneve turškega vstopa v vojno, je bil 10. februar najbližji. Toda zgodilo se ni nič. V Turčiji vlada popoln mir in večja vojna pripravljenost ter odločenost kot kdaj koli, brez ozira na vedno ponavljane in vztrajne britanske diplomatske pritisk. V nasprotju z raznimi pričakovanji ob pričetku leta vlada sedaj v političnih krogih turške prestolnice mirno razpoloženje. Tudi delovanje britanskega vojaškega poslanstva, ki je dopotovalo tjakaj v sredi januarja in je medtem že zopet odpotovalo, ni pri-

Številni sovjetski napadi ponovno zavrnjeni

Čiščenje področja pri Apriliji se nadaljuje - Visoke sovražne izgube pri Nettunu - Sovražnik je bil znova vržen iz Cassina 51 sovražnih letal sestreljenih pri dnevnem napadu na srednjo Nemčijo

Führerjev glavni stan, 11. febr. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja: Čete na vzhodnem bojišču so v hudih bojih, ki na več odsekih še trajajo, znova zavrnile številne močne napade Sovjetov na področju zahodno od Nikopolja ter južno od Krivega Roga, zahodno od Čerkasov, vzhodno od Žaskova, južno od Beresine, pri Vitebsku in na področju med Lugo in Pejpuškim jezerom. Krajevni vdori so bili s protisunkni očiščeni. Z uspešnimi protinapadi so bile sovražnikove bojne skupine razbite ter je nasprotnik na raznih mestih vržen nazaj.

Južno od Pogrebischtsche je bila za fronto obkoljena boljševiška bojna skupina uničena. Sovražnik je izgubil 1200 ujetnikov in 700 mrtvih ter številno orožje in drugo vojno gradivo.

Na področju južno od Pripjetskih močvirij so razbile čete neke oklepne divizije s presenetljivim protisunkom močan sovjetski konjeniški oddelke.

Na srednjem odseku sta se posebno izkazali pod poveljstvom pehotnega generala Jordana boreči se spodesaška 131. pehotna divizija pod generalnim majorjem Webrom in vzhodnopruska 206. pehotna divizija pod generalnim poročnikom Hitterjem.

Na mostišču pri Nettunu smo nadaljevali s čiščenjem področja pri Apriliji ter zavzeli tudi apriljski kolodvor. Sovražni napadi na nove črte so se izjalovili v strnjem ognju vsega orožja. Od pričetka izkrcavanj so izgubili Amerikanci in Britanci na področju pri Nettunu preko 4000 ujetnikov in 89 oklepnikov.

Sovražnikova izkrcavišča leže pod trajnim ognjem težkih nemških daljnostrelnih baterij.

Na južnem bojišču so se vršili severnozahodno od Cassina ves dan živahni boji. Sovražnika, ki je v tretje vdrl v severni del Cassina, so naši oklepniški grenadirji vrgli v ogorčenih bojih iz bližine iz mestnih razvalin. Višino, ki smo jo izgubili severnozahodno od Cassina, smo s protinapadom zopet zavzeli.

Na ostalem bojišču je izvedel sovražnik le na odseku vzhodno od Gaetskoga zaliva močnejše napade na naše višinske postojanke, ki pa so bili odbiti deloma s strajnim ognjem, deloma pa s protinapadi.

Varovalne edinice neke nemške spremljave so na morju pred Monacom sestrelile izmed osmih napadajočih sovražnih bombnikov pet letal. Dve nadaljnji je izgubil sovražnik v zračnem boju.

Nemška bojna letala za dolge polete so potopila ob vzhodni obali Islandije sovražnikovo petrolejsko ladjo z 8.000 tonami.

Severoameriške bombniške jate so v opoldanskih urah 10. februarja priletele z močnim lovskim spremstvom nad srednjemškimi področji. Nemška protiletalska obramba, ki je nastopila takoj močno, je preprečila sovražniku izvedbo strajnih napadov. Bombe, ki so jih vrgla letala brez izbire cilja so poškodovale zlasti stanovanjske okraje mesta Braunschweig. V silovitih letalskih bojih in pa od protiletalskega topništva je bilo po dosedanjih nepopolnih poročilih sestreljenih 51 letal, med njimi 32 štirimotornih bombnikov.

V pretekli noči so vrgla sovražna motilna letala bombe na kraje v severni in zapadni Nemčiji.

Nemški letalski napadi na London

Stockholm, 10. februarja. Poročila očividcev o dveh zadnjih napadih nemškega letalstva na angleško prestolnico soglasno potrjujejo, da je Nemcem uspelo med svojo navidežno nedelavnostjo na področju letalske vojne ostati še vedno pravi resen tekmeč. To dejstvo povsem poudarjajo strogi cenzurni ukrepi angleškega poročevalskega ministrstva glede poročanja o napadih.

Še nikoli ni smel tisk tako malo poročati in še nikoli ni smel dati predvsem sploh nobenih podrobnosti o teh letalskih bojih. Pojasnilo pa lahko danes na podlagi raznih poročil očividcev vidimo v tem, da je Nemcem uspelo premagati reorganizirano angleško obrambo s svojimi novimi stroji in novo vojno tehniko. Razsvetljenje žarometne ceste od Dovera do Londona, neprestani ogenj novih angleških raketnih topov med vsem

napadom, brezštevne po vsem mestu raztresene sledi najraznovrstnejših in najraznobarvnejših granat in k temu redne eksplozije na cilj priletelih, najsi deloma še nad oblaki odvrenih nemških bomb, vse to je bilo za slehernega, ki je to doživljal, prav tako ganljiv kot grozen doživljaj.

Ni dvoma, da so angleški uradni krogi to dobro vedeli in se ne predajajo utvari, da bi utegnili preslepiti londonsko prebivalstvo o moči nemških napadov, pač pa skušajo ohraniti s strogimi cenzurnimi ukrepi svet še vedno v prepričanju, da je nemška letalska delavnost ohromljena, če že ne zlomljena. Nek visok uradni poročevalski ministar je pred nedavnim naravnost izjavil, da gotovim uradnikom Foreign Office ne gre v račun, da bi njih sogodbeniki zvedeli, da je napak angleška teza o skorajšnjem zlomu nemškega letalstva.

Dr. Göbbels o bitki za Berlin

Berlin, 11. febr. DNB. Minister dr. Göbbels piše v svojem najnovejšem članku v tedniku »Das Reich« o bitki za Berlin, kot naziva angleški tisk neprestane strahovalne napade na nemško prestolnico. Minister podčrtuje, da imajo sovražniki po lastnem priznanju namen, s temi »surovimi in podlimi napadi razbiti prestolnico, uničiti vojno moralo njenega prebivalstva ter s tem doseči na nemški domovinski fronti ono odločujočo zmago, ki je niso mogle doseči na bojišču boreče se angloameriške čete in je tudi v bodoče ne bodo dosegli. Berlin bi je v tednih od srede novembra preteklega leta obrambno bitko za ves nemški narod. S tem vodi kot prestolnica na odločilnem mestu in v odločilni uri nemško stvar. Malokatero mesto Nemčije je moralo v tej vojni prestajati take preskušnje kot državna prestolnica, a Berlinu ni treba pred nobenim povečati oči. Njegovo prebivalstvo se je postavilo sovražnemu letalskemu besu tako pogumno po robu, da zasluži največje občudovanje. Bilo bi napačno, ako bi hoteli zanikati, da je sovražnik zadal prestolnici s svojim surovim in podlim strahovanjem težke rane. Doslej se nismo spuščali v spor z njegovimi zmagovalnimi poročili o letalski bitki za Berlin, vendar bo časa za to še dovolj, ko si bomo zopet kot enakovredni gledali iz oči v oči, ko bo veselje v Londonu zaradi nemškega odgovora bistveno manjše in bo možna zopet stvarna debata. Se danes odgovarja nemško letalstvo s polagoma naraščajočimi strajnimi protidareli. Toda to je le predigra za vse, kar bo še prišlo.

Z zadoščenjem lahko ugotovimo, da je nemška prestolnica ostala nezlomljena pod težo sovražnih napadov. Verjetno bo dobila še nove udarce, njene rane bodo še večje, toda to bo njene prebivalce še bolj trdno povezovalo ter jih navadilo na še večje medsebojno pomoč. Zaradi tega pa Berlin ne bo propadel. Sreča tega mesta ni še nikdar bilo tako vroča, kot po težkih bombnih nočeh, ko si Berlinčani obirajo takorekoč kri z oči in gre do zagrizenosti kljubovalnosti na delo. Toda nihče med njimi niti sekunde ne pomisli na to, da bi klonil. Trdno smo prepričani, piše minister, da obstaja v zgodovini pravičnost. Surovi cinizem, ki ga sovražnik danes kaže obenem s podlo hinavščino, ki jo uporablja za prikrivanje vsega tega, ne more pred Bogom in pred ljudmi ostati nekanzovan. Ne veru-

jemo le, temveč čutimo, da nas je usoda naravnost poklicala, da to zgodovinsko kazen kmalu v velikem delu izplačamo. Pod maskevanjem pa ne razumemo spontanega odgovora, ki bi sledil brez obsežnega načrta takorekoč v omami sovraštva. Sicer delamo z vročim srecem, toda tudi s hladnim razumom, zlasti še na tem področju. O sovražnih orgijah, s katerimi proslavljajo sedanje uspehe, bomo pa še spregovorili, ko bomo imeli temu kaj važnega pripomniti.

Tudi grb prestolnice, zaključuje dr. Göbbels, nosi danes lavorjev venec vojaške slave, ki ne bo nikdar ovenel. Kjer se v teh tednih rušijo zidovi in podirajo hiše, bo nekoč iz razvalin zrasel nov Berlin, kjer bo vsak kamen pričal o junaštvu mesta, ki je kljub najtežjim udarcem ostalo nezlomljeno ter ni nikdar omahovalo.

Strogi ukrepi proti teroristom v Franciji

Pariz, 11. febr. Nedopustno je, da vlada v deželi kot je Francija, ki ima 113.000 policijskih uradnikov, tak nered, kot ga imamo sedaj, je dejal včeraj pariskemu tisku generalni tajnik za vzdrževanje reda Darnand, ki je pojasnil točen namen svojih nastopov ter izjavil, da je njegovo imenovanje politično dejanje, da pa vendar v policiji ne bo uganjal politike. Policija mora samo izvrševati vladna povelja. Dobila pa bo zato potrebna obrambna sredstva. Darnand je nadalje izjavil, da se bodo policijski nastopi izvajali energično in krepko. Predlagal je, da se strelja na vsakogar, kogar bi se zalotilo z orožjem v roki. Cas svečanosti pozivov je minil. Treba je sicer razlikovati med morale in med zapeljanci. Toda to je stvar navadnih in vojnih sodišč.

Darnand je zaključil, da gre pri vsej zadevi za francoske akcije ter je izrazil svoje prepričanje, da bo dobro osnovana in oborožena policija vojno dobila.

Stockholm, 11. febr. K včerajšnji debati v angleški zgornji zbornici o angloameriških terorističnih napadih na nemška mesta poročlo londonski dopisnik lista »Nysta Dagligt Allehanda«, da je v Angliji zelo malo ljudi, ki bi bili pripravljeni zagovarjati milejšo obliko zračnih napadov na nemška mesta.

Pritisk na nevtralne države

Berlin, 10. febr. V zvezi z brezuspešnimi prizadevanji sovražnikov, izvajati pritisk na zavezniške države Nemčije, zasledujejo v britanskih političnih krogih z zanimanjem že jasno angloameriške poskuse, da bi izvedli ta pritisk tudi proti številnim nevtralnim državam. Danes še lahko, tako ugotavljajo v Wilhelmstrasse, govorimo o politični, diplomatski in propagandni ofenzivi proti tem državam, ki so se doslej na nekaterih odsekih uprle angloameriškim željam. V Berlinu bodo tudi v naprej, tako zaključujejo, pozorno zasledovali to gonjo in to posebno, v kolikor se nanaša na nevtralne države.

Uradna izjava o bolgarskem stališču

Sofija. Notranji minister Kristov je obnavljal na zborovanju v Gabrovem notranja in zunanje politična vprašanja Bolgarije. Na sovražno agitacijo, naj se Bolgarija loči od Nemčije, je odgovoril minister, da o ločitvi Bolgarije od Nemčije sploh ne more biti govora. Zvesta svojemu zavzetstvu bo Bolgarija še naprej zasledovala svojo dosedanja politiko. O Turčiji je rekel minister, da so dobri odnosi do tega sosedu ostali do današnjega dne neizpremenjeni ter je nato izrazil svoje prepričanje v zmago. Sovražnikovi računi, da bo z letalskim terorjem povzročil zmešnjavo v Bolgariji, so napačni. Pri zadnjih letalskih bojih so bolgarski letalci podali sijajne dokaze svojega znanja, odprna moč Bolgarov pa raste z dneva v dan.

»Komunizem in islam sta nezdružljiva«

Vigo, 11. febr. »Komunizem in islam nista združljiva« pravi v Tetuanu (Španski Maroko) izhajajoči list »Marusvos«, ki se bavi z muslimansko politiko alžirskih komunistov. List opozarja na Leninov izrek, da je vera opij za ljudstvo ter spominja na razrušenje muslimanskega življenja in običajev v Sovjetski zvezi. Kaže, da nameravajo Stalinski pripadniki vzeti muslimanom v Alžiru najprej zaščito vere, ki jo nosijo v svojih srih in brez katere ne bi bili več Arabci, ker bi se spremenili v proletarske parije.

Novi prefekti v Italiji

Rim, 11. febr. Duce je na predlog italijan, notranjega ministra imenoval več novih prefektov. Oznabo pokraj, ki jih bodo upravljali novimeno-vani prefekti, si je Mussolini še pridržal. Večina novih prefektov prihaja iz fašistične milice. Vsi so borci, večinoma skvadristi ter so člani fašističnega pokreta že od njegovega pričetka.

Kratka poročila

Stockholm. Kakor poroča »Göteborgs Handels- und Schifffahrtstidning«, so odločili poljski krogi v Angliji prepričani, da bo katoliška vera na Poljskem iztrebljena, če bi Poljska prišla pod sovjetski vpliv.

Bern. Demokratska stranka države Nebraska je sklenila predlagati znova Roosevelta za predsedniškega kandidata. Vendar ga je pozvala, da odstavi svojega dosedanjega poljedelskega ministra.

Zeneva. Kakor je objavilo zunanje ministrstvo, sta se Amerika in Iran sporazumela, da povzdigneta svoji poslaništva v veleposlaništvi.

Amsterdam. Po Reuterjevi vesti je angleški poslanik v Stockholmu sprejel navodila, da izrazi švedski vladi iskreno obžalovanje angleške vlade zaradi bombardiranja švedske ladje Rdečega križa »Wirila«.

Berlin. V berlinskih političnih krogih označujejo vest »Exchange Telegraph« o domnevnih sovjetskih mirovnihih pogojih Finski za preveč smešno, da bi se o tem sploh dalo resno politično debatirati. V isti koš spadajo tudi, tako poudarjajo, od istega washingtonskega urada sporočeni domnevni mirovni pogoji Nemčiji, ki so vsebovali vse tisto, kar je že znano iz ust skrajnih sovražnih politikov po njihovih načrtih, polnih besa uničevanja in mrznje.

Amsterdam, 11. febr. Kot javlja britanska poročevalska služba, je trdil potajnik ameriškega vojnega ministrstva Patterson, da je imela peta ameriška armada od izkrcanja pri Salerno v septembru prejšnjega leta 25.665 moč izgub in sicer: 3.707 mrtvih, 16.510 ranjenih in 5.448 pogrešanih. Glede bojev na Pacifiku je dejal Patterson, da so imele ameriške edinice pri zavzetju Kwajaleina sledeče izgube: 157 mrtvih, 712 ranjenih in 17 pogrešanih.

Leval, 11. febr. Pri začasnem vdoru boljševikov v Hungerburg ob estonski meji so Sovjeti umorili vseh tamkaj ostalih 47 civilistov.

Stockholm, 11. febr. Pri presoji vojnega položaja v Italiji ugotavlja vojaški pisatelj polkovnik Bratt v »Stockholms Tidningen«, da je Kesselring uporabil zvitješo taktiko kot splošno mislimo. Noben poveljnik ne bi mogel v takem položaju, kot je bil Kesselring, tvegati take taktike, ako ne bi imel čet, katerim bi lahko zaupal tudi najtežje naloge.

Bern. »Exchange Telegraph« javlja iz Kaira: Uradno javljajo, da so bili v sredo končani panarabski razgovori med zastopniki Egipta in Jemena. Dosežen je bil popoln sporazum o sodelovanju.

Sodobna letalska zaščita

Bojna sredstva letalskega vojevanja se izpolnjujejo od dne do dne. Učinki letalskih bomb so vedno težji in hujši. In kakor so se izpolnjevala napadalna sredstva, tako se morajo povečati in izpopolniti tudi obrambne naprave. Tako je tudi samoohranba prebivalstva — združena v protiletalski zaščiti — v teku sedanje vojne dosegla večje spremembe in popolnitve. Izkušnje so pokazale potrebo takih izpopolnitev tudi v hišni zaščiti.

Sedma izpreminjevalna naredba k nemškemu zakonu o protiletalski zaščiti določa n. pr. med drugim sledeče:

1. Dosedaj je bilo predpisano za vsako stopnišče po ena ročna brizgalna, sedaj pa lahko krajevni vodja protiletalske zaščite odredi tudi obvezno namestitve več takih brizgal.

2. Dosedaj je morala imeti vsaka hiša zajednica en požarni kavelj, eno vedro in eno lestev, sedaj pa mora imeti to orodje vsako stopnišče.

Novi grobovi

† Franc Suher. V Ljubljani je umrl upokojeni profesor gospod Franc Suher, Blagaja rajnega bodo pokopali v nedeljo, 13. t. m., ob dveh popoldnih iz kaple sv. Jožefa na Zalah.

Naj rajni počiva v miru, vsem njegovim dragim naše iskreno sožalje.

3. Število požarnih metel se je povečalo od 1—2 za vsako stopnišče.

4. Veder za vodo je bilo dosedaj 1—2 na vsakem stopnišču, sedaj pa je predpisano 1—2 za vsako gospodinjstvo.

5. Vsaj eno večjo posodo z rezervno vodo (sod, banja, kad in podobno) mora imeti vsako gospodinjstvo, poleg tega pa mora biti še posebna posoda z vodo v kleti.

6. Po novih predpisih mora biti na vsakem stopnišču 1. po možnosti 2 zaboj s peskom s približno 5 vedri peska ter z lopato in manjšo lopatico. Poleg tega morajo biti pripravljene še vedre s peskom s približno 5 kg vsebine in to 2 vedre in vsak prostor srednje velikosti, ki pa se ne hranijo v teh prostorih, temveč se razmestijo pri stanovanjskih pragojih in na stopnišču.

Ti novi predpisi so v Nemčiji že nekaj časa v veljavi. Priporoča se, da jih posnemajo tudi hišni gospodarji in stanovniki v Ljubljani in tako povečajo varovanje svoje imovine in življenja.

dajnega npravnega zakona in jo tako odtegniti matematično-prirodoslovni spoznavni kritiki.

1809. leta se je rodil v Shrewsbury-ju Charles Robert Darwin, prirodoslovec, čigar razvojna teorija, t. z. darwinizem, je sicer danes že prešla nekoliko v pozabo, vsaj v znanosti, imela pa je vendar izreden vpliv na razvoj prirodoslovnih znanosti.

Vsaskdanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Ljubljana brez belega vina

Ljubljančani, ljubitelji vinske kapljice, so čudni patroni. Zaljubljeni so le v belo vino in zametujejo goste, črno tekočino, ki je prav tako dobra alkoholna pijača kot belo vino. Zgodilo se je zadnje dni, da je po nekaterih gostilnah in vinotocih, kamor je bil dnevno velik naval pivcev, zmanjkalo belega vina in da so gostilničarji začeli točiti črno. Takoj že naslednji dan so postali mnogi lokalni skoraj prazni. Pivci so izostali in se preselili drugam, kjer so še točili belo kapljico. Kaj je temu vzrok? Različni komentariji! Ali ni zalog belega vina? To dobro vedo gostilničarji! Brhka natakarka Angelca vam je uganko tako rešila. Točimo sedaj črno, da ga spravimo v denar, ker je nam poprej črno vedno ostajalo v litrih, ga nikdo ni hotel piti, pa se je črno spremenilo dostikrat tudi v jesi. Treba je sedaj forsirati črno, nato pa pride spet na vrsto belo. Ljudje si domišljajo, da je nastopila nekaka vinska kriza, vendar zagotavljajo vinski strokovnjaki, da ta kriza še dolgo ne bo akutna.

Mnogi se zanimajo, koliko je Ljubljana zadnja leta tako od 1938 naprej popila vina. Ta statistika je zanimiva. Naj jo navedemo za zadnjih pet let!

Poizvedovanja

Damski dežnik je bil najden v torek popoldne. Dobi se pri blagajni Vzajemne poštovalnice, Miklošičeva cesta 7.

Rokavica je bila najdena pri magistratu pred trgovino Krišper. Vprašajte v upravi Slovensca.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Z odlokom VIII/2, št. 166/2 je Pokrajinska uprava v Ljubljani dne 8. februarja t. l. določila za tržno blago v Ljubljani najvišje cene, ki veljajo od četrtka 10. februarja 1944 zjutraj dalje do objave novega cenika.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati v ceniku navedeno blago in ga plačevati, so naslednje:

Zelnate glave 2 L; kislje zelje 4.50 L; kislja repa 4.20 L; ohrovt 3 L; kolerabica 4 L; repa 1.60 L; krmilna pesa 1 L; rdeča pesa brez listov 4 L; črna redkev 3 L; rdeča in bela redkvice 5 L; rumena koleraba 2 L; radič 5 L; gojenj radič 10 L; otrebljeni motovilci 10 L; regrat 5 L; endivija 5 L; špinat 5 L; šopek zelenjave za juho 0.50 L; rumeno korenje 1.50 L; rdeče korenje brez zelenja 4 L; peteršilj 4 L; zelena 4 L; por 3 L; osmaženi hren 4 L; čebula 2 L; šalota 4 L; česen 8 L; jajca 2.50 L kom.

Kjer ni posebej naveden liter veljajo cene za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te najvišje cene veljajo samo za blago pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za blago, uvoženo iz drugih pokrajin, v veljavi cenik za zelenjavo in sadje št. 15 na rožnem papirju.

Posebno pa opozarjamo prodajalce in prodajalce, da mora biti po teh cenah napredaj vse blago zdravo, otrebljeno in v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vsa površina mora biti osnažena

in oprana, vendar pa ne več mokra ali namočena, pač pa sveža.

Vse te najvišje dopustne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene na vsem v ceniku navedenemu blagu ne samo na Vodnikovem in Požarjem-trgu, temveč tudi na živilskih trgih v Mostah, na Viču, na Sv. Jakoba trgu in v Šiški, enako pa sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih po vsej mestni občini ljubljanski.

Blago, ki so bile določene cene zanj objavljene v prejšnjih maksimalnih cenikih in jih sedaj ni v ceniku, se mora prodajati po prejšnjih cenah, kakor ob isti letni dobi lanskega leta, če ni bila za isto blago s posebno odločbo Pokrajinske uprave — odsek za določanje cen — odobrena drugačna cena.

Ponavljamo, da imajo prodajalci na drobno dolžnost na blago postaviti listič z enotno ceno in kakovostjo blaga.

Ta cenik mora biti obešen na vidnem mestu tako v trgovinah na debelo kakor tudi v prodajalnih na drobno. Ceniki se dolo v mestnem tržnem uradu po 20 centesimov.

Za pridelke, ki jih ta cenik ne naveda, veljajo zadnje cene iz prejšnjih cenikov.

Krščitelji predpisov tega cenika bodo kaznovani po navedbah z dne 26. januarja 1942, št. 8 in z dne 25. novembra 1942, št. 215 ter po navedbi z dne 12. marca 1941 M. s. št. 358.

Za današnji dan

Koledar

Sobota, 12. svečana: Evalija, devica in mučenica; 7 ustanovnikov; Melecij, škof.

Nedelja, 13. svečana: Katarina Riči, devica, Gregor II, papež.

Dramsko gledališče

»Robinson ne sme umreti«. — Red A. — Ob 16.

Operno gledališče

»Mrtve očie«. — Red Sobota. — Ob 16.

Kino »Matica«

»Beli sen«. — Predstave ob 15 in 17.30.

Kino »Union«

»Jurista v zakonue«. — Predstave ob 15.30 in 17.30.

Kino »Slogne«

»Velika nogometna igra«. — Predstave ob 15 in 17.

Lekarniška služba

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Mr. Ramor, Miklošičeva cesta 20, in Mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 20 do ponedeljka do 8 mestni višji zdravnik dr. Fran Ciber, Ljubljana, Stefanova ulica 7, telefon 36-41.

OBVESTILA »PREVODA«

Naknadna delitev marmelade za mesec januar

Potrošniki, ki še niso prejeli za mesec januar pripadajoče količine marmelade, naj jo dvignejo pri svojem stalnem trgovcu na januarske dodatne živilske nakaznice za mladino do 18 let, i. s.: 500 gr na odgovarjajoče odrezke za marmelado, 250 gr na odrezek »1« dodatne nakaznice »Do Mac«.

Ob letalskem alarmu v zaklonišča

Vedno in vedno se ponavljajo pozivi, da je treba ob letalskem alarmu iti v zaklonišče. Ponavljajo se navodila, da ne velja to le za tiste, ki jih alarm zajame na cestah, ampak prav za vse, ki jim njihova službena dolžnost ne vese drugače. To se pravi, v zaklonišče morajo tudi stanovniki v hišah, pa naj bodo to velike stanovanjske hiše ali pritične hišice. Ljudje, ki so že doživeli bombne napade, vedo povedati vedno eno in isto, namreč, da je veliko število žrtv zaradi malomarnosti in neupoštevanja predpisov letalske zaščite. Dalje tudi enodušno pripovedujejo, da je po prvem napadu na mah disciplina prebivalstva zgledna in vzorna. Seveda ta disciplina ne more poklicati nazaj v življenje tistih, ki so zaradi malomarnosti in neupoštevanja doživeli nesrečo ob prvem — brdrem presenečenju, ki jim je sprevrglo tolikokrat ponavljano trditve: »Saj na nas ne bodo prišli.«

Ljubljana je doživela že dokaj alarmov in zanimivo je bilo videti, kako so se Ljubljančani vse drugače obnašali, če jim je dokazalo tudi brnenje motorjev, da bi vendarle utegnilo kaj biti. Hvala Bogu smo imeli doslej le alarme, ki so zahtevali od nas le disciplino. S tem so bile seveda združene prav malenkostne nevednosti. V obratih so na primer morali ustaviti stroje in podobno. Če Ljubljančani na eni strani morda vse preveč podcenjujejo nevarnost, tako na drugi strani zopet ne smejo nasedati smešni govori, ki izvirajo iz srečne okolnosti, da v zadnjem času nam vsem v zadovoljstvo alarmi niso bili preveč pogosti. Govorica je namreč prav po ljubljansko iztuhala, da se zadnje čase alarmi ne dajejo več samo zato, da dela v uradih in tovarnah ni treba prekinjati. Ni treba posebej opozarjati, kako nesmiselna je taka trditve in kako bi je prav v obraz tako številnim pozivom poklicanih oblasti na dosledno in nastrojno izvajanje predpisov letalske zaščite.

Vsak pameten človek bo rad sprejel nase nevednosti, ki so združene s tem, da se mora zatočiti v zaklonišče. Stokrat bo šel, tako bo namreč lahko ugotovil, ko bo alarma konec, v zaklonišče zastoj. Stokrat pa ga bo zaklonišče rešilo! Torej pamet v roke!

lo je že prepozno. Državni tožilec je sedaj tramvajskega voznika S. obtožil prestopka zoper varnost javnega prometa po 8-u 206 kaz. zak., da je iz malomarnosti napravil v nevarnost javni promet in življenje ljudi. Obtoženež je priznal, toda zanikal krivdo, izgovarjajoč se, da je bil takrat tir zelo spolzek in je v takem primeru težko hitro tramvaj zavretil. Voznik je bil obsojen na 500 lir denarne kazni zaradi prestopka po 8-u 204 kaz. zak.

Izšla je nova knjiga Slovenčeve knjižnice

ČRNI SVATJE

ki jo je napisal STANKO LAPUH.

Kakor nalašč bo za oddih tistim, ki ljubijo naravo. V prijetnem pripovedovanju nam pisatelj slika ruševce in njihovo ljubezen, gamse — črne svate — njihovo življenje, plazove, potovanja in obisk pri kozorogih. Kratko, pa sočno opisovanje bo vsakomur v lepo razvedrilo. Na koncu je pridan še opis življenja gorenjskega kosa, ki najde svojo družico v ljubljanskem tičistanu. Toda prevaran nad njo, zahrepeni nazaj na deželo, pod svoje gore.

Vsem prijateljem narave in živali bo knjiga v veliko veselje.

Knjiga je bogato ilustrirana!

KULTURNI OBZORNİK

Jan Vrba: Stari in mladi

V »Slovenčevi knjižnici« je izšla povest znamenitega češkega pisatelja Jana Vrbu pod naslovom »Stari in mladi« (češki original Vzpouza na vsi). Čudimo se, da od sedaj pri nas niso kaj več prevajali Vrbo, saj spada med najbolj priljubljene in najbolj brane češke sodobne pisatelje, katerega dela so v zbranih spisih prišla že skoraj do zvezka 601! Ta bratranec pisatelja duhovnika J. S. Baara, ki ga poznajo bralci »Slov. knjižnice« po lepem romanu »Golobček«, je precej podoben svojemu sorodniku, najbolj po veliki ljubezni do kmečkega človeka in do naravnih lepot svoje pokrajine, pa tudi po vzglednem duhu. Res je, da je Vrba svoj čas odločno zastopal husitizem in češko narodno cerkev, in sta imela zato z Baarom velik literarni dvoboj v pojmovanju češke zgodovine. Toda vedno je vrbu odlikovala velika naravna moč in zdravje v dušah unakov, tako da je v mnogih svojih delih naravnost poudčen, vedno pa vzpodbuden ter ga zato uvrščajo med najboljše ljudske pisatelje. To je predvsem v svojih kmečkih povestih, med katere spada tudi naš prevod. Toda posebno, izredno mesto v češki moderni književnosti pa zavzema s svojimi gozdarskimi povestmi — Vrba je namreč profesor na gozdarski šoli in praktični

gozdar na deželi —, v kateri podaja na nov način poezijo gozda in gozdnih živali — v tem je podoben nekaj malega našemu Jalenču — ter ga zato cenijo za češkega Kiplinga, v vsakem pogledu svojčega in polnobarvnega pesnika gozdov. Škoda, da nimamo prevedene nobene povesti iz te vrste, ki se mu je namreč najbolj posvečala. Prepričan pa sem, da bomo slej ko prej dobili še mnogo prevodov tega češkega kmečkega pisatelja, kajti po vsem svojem bistvu je vreden velike razširjenosti že zaradi svojih ljudskih snovi in globoke npravnne moči in vzglednosti.

Takega ga kaže tudi pričujoča povest o nasprotju med starimi in mladimi na vasi. Tu so siare kmečke korenine, kakor je posestnik Vavra Ziman, njegov oče Andrej, preuzikar, potem pa še župan Berouš, ter mladi Zimanov sin Župan Berouš, in v skrbih, kaj bo z gruntem, če bo rod zamrl. Na vsak način so žetivni ideali mlajšega rodu drugačni kakor starejšega, bolj zahtevni v duhovnem pogledu, in manj v gnotnem. In tako nastajajo cele majhne »revolucije« v vaškem občestvu: mladi zahtevajo drugačnih, kmečkih šol na vas in izobrazbo tudi za dekleta, zahtevajo duhovnega soglasja v ljubezni in ne samo interesnega ženjenja itd. Starejši ne morejo razumeti, kako da se kmečki fant Prokop zalubi v učiteljico Lido: saj učiteljica ni za kmeta, ki hoče biti doma in voditi grunta. Ziman pa je ves srečen, ko je oddal hčerko Ano v mesto nekemu uradniku, in ko drugo hčerko Marijo snubi prav tako neki uradnik. Beroušev Jurij stoji Prokopu zvesto ob strani: ta dva vodita mlade, stojita pa pod vplivom deda Andreja in župana Berouša, ki sta posestniki kmečki modrosti, dočim je Vavra vedno izigran in izsmejan zaradi svojih nazorov. In tudi vse njegove akci-

nasprotovanju očeta in sina, temveč v mišljenju starega sveta in novega: stari so veseli, če morejo dekleta oddati kakemu meščanu, samo da pridejo v mesto, sinovi pa, ki so večinoma obiskovali kmečke šole (pomislimo, da smo na Češkem!) in bi radi ostali na domači kmetiji, pa ne bodo domačih deklet, ki jim uhaajo v mesta, ali pa niso zanje, ker bi radi izobraženejših žena, resničnih tovarišic, in ne samo dekel. Zato ostajajo neporočeni gospodari, kakor je tu župan Berouš, so v skrbih, kaj bo z gruntem, če bo rod zamrl. Na vsak način so žetivni ideali mlajšega rodu drugačni kakor starejšega, bolj zahtevni v duhovnem pogledu, in manj v gnotnem. In tako nastajajo cele majhne »revolucije« v vaškem občestvu: mladi zahtevajo drugačnih, kmečkih šol na vas in izobrazbo tudi za dekleta, zahtevajo duhovnega soglasja v ljubezni in ne samo interesnega ženjenja itd. Starejši ne morejo razumeti, kako da se kmečki fant Prokop zalubi v učiteljico Lido: saj učiteljica ni za kmeta, ki hoče biti doma in voditi grunta. Ziman pa je ves srečen, ko je oddal hčerko Ano v mesto nekemu uradniku, in ko drugo hčerko Marijo snubi prav tako neki uradnik. Beroušev Jurij stoji Prokopu zvesto ob strani: ta dva vodita mlade, stojita pa pod vplivom deda Andreja in župana Berouša, ki sta posestniki kmečki modrosti, dočim je Vavra vedno izigran in izsmejan zaradi svojih nazorov. In tudi vse njegove akci-

je se ponesrečajo: meščanski Marijin snubec se izkaže za navadnega goljufa, ki se hoče okoristiti z bogastvom kmečke neveste, pa se zato stvar razdere. Prva hči Ana pa doživi prav zaradi tega rodbinski polom: mož se obesi in ona se povrne z otrokom na vas, razočarana do dna in noče več slišati o poroki. Prokop uide očetu z doma deloma zaradi nasprotovanja, največ pa zaradi ljubosumnja, mened, da mu Lidino ljubezen jemlje Jurij, ki pa se vneza za njegovo sestro Marijo. Povest se razvija tako, da se Prokop vrne domov in dobi za ženo učiteljico Lido, Jurij pa vzame Marijo, ne da bi ji bilo treba šteti doto. Toda prej pa še stara dva Vavra in župan Berouš predstava gospodarstvo sinovima Na vasi je red. Pa čeprav sta zmagala mlada dva, je vendar le razvoj prinesel neko zmago tudi starejšim: Lida vidi, da ne more biti v eni osebi učiteljica in gospodinja ter se zato odpove ob rojstvu otroka učitelstvu, kajti prvo je — vzgajati svojega otroka. S tem pa se ta povest tudi konča, konča z navodilom, kako naj se odlej reformirajo žentive: brez ozira na doto in zemljo.

Povest je tipična kmečka povest. Po zasnovi problema in rešitvi pa je znatna — tezna povest, s katero hoče Vrba zagovarjati svojo tezo o pravem življenju na vasi, ki bo v skladu z novim razvojem pojmovanja osebne svobode in napredka, in potrebi mi kmečkega občestva. Zaježiti hoče beg z dežele v mesta ter

dvigati kmečko kulturo v vasi sami, toda tako, ki bo namenjena vasi Moti nas ta prevelika vzgojnost njegove povesti, kajti razvija se kljub dobremu pisanju le preveč v antitezni maniri ter s prevelikim hotenim podukom. To je značilen tudi za druge Vrbove povesti, saj je znano, da je na pr. v leposlovni obliki pojasnil za mladino v posebni knjižici tudi spolni problem. Na drugi strani pa je ravno ta njegova etična višina in naravna volja vredna vsega upoštevanja ter torej spada med pisatelje, ki so kot nalašč za širše občinstvo. Prepričan sem, da bodo naročniki Slovenčeve knjižnice za to povest hvaležni. Ni sicer predstavljen Vrba od svoje najboljše strani, toda zadostno, da spoznamo vsaj od te strani tega znamenja in plodnega sodobnega češkega pisatelja.

Prevod, ki ga je oskrbel prof. F. Bradač, pa se mi zdi premalo slogovno izbrusen. Predvsem moti uporaba kazalnih zaimkov. Na pr na str. 162: »Ta se ima preveč rad, da bi si kaj storil... To mu bo samo koristilo, če si malo prezači glavo... Jaz bom zblaznela zaradi tega...« »Tega ne delaj...« to so trije skoraj zaporedni stavki, ki v slovenščini bolijo, v češčini pa so navadni v ljudskem pogovornem jeziku. Bradač prevaja preveč po besedi, premalo v duhu nasega kmečkega prevačanja.

Uvod, s katerim predstavlja Slovenec v kratkih potezah tega češkega pisatelja, je napisal Tine Debeljak.

